

*Kapituły Orderów – kompetencje i praktyka
funkcjonowania*

Paweł Jakubowski
Wydział Politologii
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

Uwagi wstępne

Kapituły Orderowe zgodnie z artykułem 20 ust. 2 ustawy o orderach i odznaczeniach stoją na straży honoru orderu, dla którego zostały ustanowione¹. Kolegia honorowe utworzone zostały dla Orderu Orła Białego, Orderu Wojennego Virtuti Militari, Orderu Odrodzenia Polski, Orderu Krzyża Wojskowego oraz Orderu Krzyża Niepodległości, które stanowi najmłodsze gremium, powstałe w kwietniu 2013 r. Kapitułę Orderową zgodnie z przyjętym zwyczajem usankcjonowanym przez prawo mogą tworzyć jedynie kawalerowie danego orderu, czyli osoby, które zostały wcześniej uhonorowane znakiem szacownym. Spośród kawalerów orderowych Prezydent Rzeczypospolitej powołuje na pięć lat członków Kapituły, co w zasadzie ma odpowiadać długości kadencji Prezydenta RP². Prezydent RP z urzędu staje się kawalerem oraz Wielkim Mistrzem Orderu Orła Białego oraz Orderu Odrodzenia Polski i powołuje pozostałych członków kapituły, natomiast w przypadku pozostałych gremiów jedynie wybiera składy osobowe.

Członkami kapituł mogą być jedynie obywatele polscy, co wynika z art. 26 ustawy, wykluczającej cudzoziemców, którzy mimo niewątpliwych zasług dla państwa polskiego nie mają rzeczywistej więzi, czyli tzw. efektywnego obywatelstwa. Cudzoziemcy najczęściej zostają odznaczeni na zasadzie wzajemności w relacjach międzynarodowych i trudno oczekiwać od nich zaangażowania lub jakiegokolwiek wpływu na sprawy obcego państwa. Ustawa nie przewiduje także możliwości usunięcia członka kapituły przez Prezydenta RP przed upływem kadencji, co może utrudniać współpracę pomiędzy głową państwa a gremium wybranym przez poprzednika. Jednakże

¹ Ustawa z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. z 1992 r. Nr 90, poz. 450) dalej zwana ustawą.

² B. Banaszak, *Kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące orderów i odznaczeń*, „Przegląd Sejmowy” nr 4, s. 35.

ze względu na kompetencje kapituł, które mają charakter jedynie opiniodawczy i nie mają mocy wiążącej Prezydenta, ewentualne konflikty nie dezorganizują pracy głowy państwa. Niemniej należy zauważyć, że tego typu sytuacje mogą być źle odbierane przez opinię publiczną i szkodzić wizerunkowi zwaśnionych stron, a na pewno nie służą zwiększeniu rangi danego orderu.

Zadania Kapituł Orderowych

Kapituły Orderowe mają prawo wyrażania opinii we wszystkich sprawach dotyczących orderu³. Lista zagadnień, którymi może zająć się kapituła, nie jest zbyt rozległa, choć katalog kompetencji jest otwarty i może obejmować kolejne kategorie zadań. Ustawa wymienia w szczególności możliwość opiniowania wniosków o nadanie lub pozbawienie orderu, wniesione przez Prezesa Rady Ministrów przed ich przedstawieniem Prezydentowi. Prawo do wniesienia wniosku o nadanie orderu bowiem przysługuje samemu Prezydentowi, Prezesowi Rady Ministrów lub Kapitulie Orderowej⁴. Kapituła, rozpatrując wniosek o nadanie lub pozbawienie orderu, podejmuje uchwałę o pozytywnym zaopiniowaniu wniosku lub stwierdzającą, że przedstawiony wniosek nie uzasadnia nadania lub pozbawienia orderu lub że wniosek nie może zostać uwzględniony z powodu niezgodności z obowiązującymi przepisami prawa⁵. Kapituła może przed wydaniem ostatecznej opinii zwrócić się do wnioskodawcy o uzupełnienie wniosku, a także zaproponować nadanie innej niż proponowana klasy orderu. Prezydent nie jest związany ani wnioskiem, ani opinią kapituły, dotyczącą przyznania orderu, jednakże w swoich decyzjach głowa państwa powinna uwzględniać zdanie gremium, które powołane zostało do stania na straży orderu. Podobnie w przypadku pozbawienia orderów, wniosek lub opinia Kapituły wydana na wniosek Prezydenta nie ma mocy wiążącej⁶.

Kapituła Orderowa ma prawo również do wyrażania opinii dotyczących projektów aktów normatywnych dotyczących orderu. Opinia Kapituły może więc dotyczyć jedynie jednego aktu rangi ustawowej, tj. ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach, a także dwóch rozporządzeń: w sprawie opisu, materiału, wymiarów wzorów rysunkowych oraz sposobu i okoliczności noszenia odznak orderów i odznaczeń⁷ oraz w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie

---

³ Art. 21 ustawy.

⁴ Art. 2 ust 2 ustawy.

⁵ Art. 22 ust. 1 ustawy.

⁶ Art. 36 ust. 1 ustawy.

⁷ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 listopada 1992 r. w sprawie opisu, materiału, wymiarów wzorów rysunkowych oraz sposobu i okoliczności noszenia odznak orderów i odznaczeń (Dz. U. 1992 nr 90, poz. 452, ost. zm. Dz. U. z 2012 r. Nr 0, poz. 590)

orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów⁸. Kapituły Orderowe mogą występować do organów uprawnionych o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w sprawach dotyczących orderu. Zgodnie z art. 118 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, Senatowi, Prezydentowi, Radzie Ministrów oraz grupie 100 tys. obywateli. Praktycznie wniosek ten powinien zostać wniesiony do Prezydenta, ze względu na kompetencje głowy państwa w zakresie nadawania orderów i odznaczeń, a także potencjał Kancelarii Prezydenta w zakresie pomocy prawnej i organizacyjnej wobec Kapituł. Oczywiście ustawa nie ogranicza możliwości skierowania wniosku do grupy posłów (co najmniej 15) czy komisji sejmowej⁹ lub do Rady Ministrów bądź Senatu, jednakże taki projekt powinien zostać przedyskutowany lojalnie z Prezydentem. Natomiast wystąpienie do obywateli, aby zainicjowali proces ustawodawczy wydaje się mało prawdopodobne, a w praktyce mało wykonalne.

Uchwały są podejmowane przez Kapituły zwykłą większością głosów. W przypadku równości głosów przeważa głos przewodniczącego posiedzenia. Głosowanie ma charakter jawny, jednakże na żądanie uczestniczącego w posiedzeniu członka Kapituły, przewodniczący posiedzenia zarządza przeprowadzenie tajnego głosowania. Do prawomocności uchwał Kapituły niezbędna jest obecność połowy składu Kapituły, w tym osoby mogącej pełnić funkcję przewodniczącego posiedzenia. W zależności od składu Kapituły Orderu będą to: Wielki Mistrz, Kanclerz lub Sekretarz¹⁰ albo Kanclerz, Zastępca Kanclerza bądź Sekretarz¹¹. Wyniki głosowania ustala przewodniczący Kapituły, natomiast do ustalenia wyników tajnego głosowania przewodniczący posiedzenia może wyznaczyć Sekretarza lub innego członka Kapituły. Członek Kapituły, który nie zgadza się z treścią podjętej uchwały, ma prawo do zgłoszenia do protokołu swojego zastrzeżenia.

Kapituła Orła Białego

Kapituła Orderu Orła Białego liczy sześciu członków: Wielkiego Mistrza Orderu oraz pięciu członków Kapituły. Wielkim Mistrzem Orderu zostaje Prezydent RP,

---

⁸ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów (Dz. U. 2004 r. Nr 277, poz. 2743 ost. zm. Dz. U. z 2014 r. Poz. 64).

⁹ Art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2012 r. Poz. 32).

¹⁰ § 7 Statutu Kapituły Orderu Orła Białego z dnia 30 listopada 1995 r. zatwierdzony 20 grudnia 1995 r.; § 6 Statutu Kapituły Orderu Odrodzenia Polski z dnia 12 września 1995 r., zatwierdzony 19 października 1995 r. (z uwzględnieniem zmian z 2 marca 2009 r.).

¹¹ § 8 Statutu Kapituły Orderu Wojennego *Virtuti Militari* z dnia 5 maja 2003 r., zatwierdzony 3 czerwca 2003 r.; § 8 Statutu Kapituły Orderu Krzyża Wojskowego z dnia 14 grudnia 2009 r., zatwierdzony 22 grudnia 2009 r., § 8 Statutu Orderu Krzyża Niepodległości z dnia 24 kwietnia 2013 r., zatwierdzonego 1 maja 2013 r.

który przewodniczy Kapitułe i powołuje jej członków na okres pięcioletni. Zgodnie ze Statutem Kapituły Orderu Orła Białego z 1995 r. pierwsze posiedzenie gremium zwołuje Wielki Mistrz, celem dokonania wyboru Kanclerza, który zastępuje Wielkiego Mistrza jako przewodniczącego, oraz Sekretarza. Wyboru zarówno Kanclerza jak i Sekretarza dokonuje się oddzielnie, w głosowaniu tajnym, przy udziale co najmniej czterech członków Kapituły. Za wybranego uważa się tego kandydata, który zdobył największą liczbę głosów. W przypadku zwolnienia wyżej wymienionych stanowisk, Kapituła w obecności Wielkiego Mistrza dokonuje powtórnego wyboru¹². Do zadań Kanclerza Kapituły należy reprezentowanie gremium, przedstawianie Kapitułe wniosków o nadanie lub pozbawianie Orderu, przekazanych przez Kancelarię Prezydenta oraz innych spraw, które wpłynęły do Kapituły, a ponadto podpisywanie w imieniu Kapituły uchwał, wniosków, protokołów z posiedzeń oraz korespondencji. Do zadań natomiast Sekretarza należy reprezentowanie Kapituły w kontaktach roboczych z Kancelarią Prezydenta oraz zastępowanie Kanclerza na mocy upoważnienia w jego określonych czynnościach¹³.

Sprawy będące przedmiotem rozpatrzenia Kapituły wnoszone są na jej posiedzeniach, które zwołuje Kanclerz, a w razie jego nieobecności Sekretarz, stosowanie do potrzeb lub na żądanie Wielkiego Mistrza, nie rzadziej jednak niż raz na sześć miesięcy. Posiedzeniom Kapituły przewodniczy Wielki Mistrz lub w jego zastępstwie Kanclerz, choć możliwe jest przekazanie tej kompetencji przez Wielkiego Mistrza Sekretarzowi¹⁴. Otwierając posiedzenie Kapituły, przewodniczący posiedzenia przedstawia porządek obrad, który może być poszerzony o sprawy zgłoszone przez uczestniczących w posiedzeniu członków. W sprawach niecierpiących zwłoki, gdy zwołanie posiedzenia nie jest możliwe, Wielki Mistrz lub Kanclerz może zarządzić rozpatrzenie sprawy w trybie korespondencyjnym, określając termin zajęcia stanowiska członków Kapituły. Zgodnie z art. 22. ustawy Kapituły realizują swoje kompetencje, podejmując uchwały. Są one podejmowane zwykłą większością głosów, natomiast w razie równości głosów decyduje głos przewodniczącego posiedzenia. Głosowanie jest z zasady jawne, lecz na żądanie uczestniczącego w posiedzeniu członka Kapituły przewodniczący posiedzenia zarządza przeprowadzenie tajnego głosowania. Wyniki głosowania ustala przewodniczący posiedzenia Kapituły, a w razie przeprowadzenia tajnego głosowania przewodniczący posiedzenia może wyznaczyć Sekretarza lub innego członka Kapituły. Członek Kapituły, który nie zgada się z treścią podjętej uchwały, może zgłosić do protokołu swoje zażyczenia. Treść wyrażonej przez Kapitułę opinii w sprawie nadania Orderu, wniesionej do Prezydenta przez Prezesa Rady Ministrów,

---

¹² §2 Statutu Kapituły Orderu Orła Białego.

¹³ §5 Statutu Kapituły Orderu Orła Białego.

¹⁴ §3 Statutu Kapituły Orderu Orła Białego.

wpisuje się we wniosku. Także po podjęciu przez Kapitułę uchwały o wystąpieniu do Prezydenta z inicjatywą nadania orderu sporządza się wniosek. W przypadku podjęcia uchwały inicjującej pozbawienie orderu lub uchwały wyrażającej opinię dotyczącej pozbawienia orderu, wnioski sporządza się odrębnie¹⁵.

Kapituła Orderu Wojennego Virtuti Militari

Kapituła Orderu Wojennego Virtuti Militari zgodnie z art. 24 ustawy działa tylko w czasie pokoju, natomiast w czasie wojny ordery i odznaczenia nadaje Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych RP z upoważnienia Prezydenta¹⁶. Kapitułę tworzy Kanclerz Orderu oraz pięciu członków powołanych przez Prezydenta spośród kawalerów orderu na okres pięcioletni. Kapituła wybiera ze swego grona zastępcę Orderu oraz Sekretarza Kapituły oddzielnie, w głosowaniu jawnym, przy udziale co najmniej czterech członków Kapituły. Za wybranego uważa się tego kandydata, który uzyskał największą liczbę głosów¹⁷. Do zadań Kanclerza należy przewodniczenie posiedzeniom Kapituły i reprezentowanie jej na zewnątrz, przedstawianie Kapituły wniosków o nadanie lub pozbawienie Orderu oraz innych spraw, które wpłynęły do Kapituły lub zostały jej przekazane przez Kancelarię Prezydenta. Ponadto Kanclerz występuje w imieniu i z upoważnienia Kapituły do Ministerstwa Obrony Narodowej o przeniesienie nazw i tradycji jednostek wojskowych odznaczonych Orderem na współczesne jednostki Wojska Polskiego oraz o przeniesienie odznak Orderu. Do obowiązków Kanclerza należy utrzymywanie kontaktów ze społecznymi zbiorowościami odznaczonymi Orderem oraz z Klubami Kawalerów Orderu w kraju i za granicą w celu zapewnienia realizacji zadania stania na straży honoru orderu¹⁸. Do zadań Zastępcy Kanclerza należy wykonywanie wszystkich czynności przypisanych Kanclerzowi w jego zastępstwie. Natomiast do zadań Sekretarza należy reprezentowanie Kapituły w kontaktach roboczych z Kancelarią Prezydenta oraz wykonywanie części zadań związanych z przewodniczeniem posiedzeniom, przedstawianiem wniosków o nadanie lub odebranie orderu oraz utrzymywanie kontaktów ze zbiorowościami odznaczonymi orderem.

Posiedzenia Kapituły zwołuje Kanclerz, a w razie jego nieobecności Zastępca Kanclerza stosownie do potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na pół roku. Posiedzeniom Kapituły może przewodniczyć Kanclerz, Zastępca Kanclerza lub Sekretarz, jeśli otrzyma takie upoważnienie. Otwierając posiedzenie Kapituły, przewodniczący

---

¹⁵ § 8 Statutu Kapituły Orderu Orła Białego.

¹⁶ Art. 2 ust 4 ustawy.

¹⁷ § 6 Statutu Kapituły Orderu Wojennego Virtuti Militari.

¹⁸ § 3 Statutu Kapituły Orderu Wojennego Virtuti Militari.

przedstawia porządek obrad, który może zostać poszerzony o sprawy zgłoszone przez uczestniczących w posiedzeniu członków Kapituły¹⁹. Uchwały podejmowane przez Kapitułę wymagają zwykłej większości głosów, a w razie równości głosów decyduje głos przewodniczącego posiedzenia. Głosowanie odbywa się jawnie, choć na żądanie uczestniczącego w posiedzeniu członka Kapituły przewodniczący posiedzenia może, za zgodą Kapituły, zarządzić przeprowadzenie tajnego głosowania. Wyniki głosowania ogłasza przewodniczący posiedzenia po podliczeniu oddanych głosów, natomiast członek Kapituły, który nie zgadza się z uchwałą Kapituły, może złożyć swoje zastrzeżenia do protokołu. Treść podjętej przez Kapitułę uchwały o pozytywnym lub negatywnym zaopiniowaniu wniosku odnotowuje się na wniosku²⁰.

Kapituła Orderu Odrodzenia Polski

Kapitułę Orderu Odrodzenia Polski tworzą Wielki Mistrz Orderu oraz ośmiu członków Kapituły. Prezydent z tytułu swego wyboru staje się kawalerem orderu i Wielkim Mistrzem, który dokonuje powołania członków Kapituły na pięć lat. Na pierwszym posiedzeniu Kapituły zwołanym przez Wielkiego Mistrza dokonuje się wyboru Kanclerza Orderu, będącego zastępcą Wielkiego Mistrza oraz Sekretarza. Wyboru zarówno Kanclerza jak i Sekretarza dokonuje się oddzielnie, w głosowaniu tajnym przy udziale co najmniej pięciu członków Kapituły. Za wybranego uważa się kandydata, który uzyskał największą liczbę głosów, a w razie zwolnienia któregośkolwiek ze stanowisk Kapituła w obecności Wielkiego Mistrza dokonuje wyboru na opróżnione stanowisko²¹. Do zadań Kanclerza należy reprezentowanie Kapituły, przedstawianie kapitule wniosków o nadanie lub pozbawianie Orderu, przekazanych przez Kancelarię Prezydenta RP oraz innych spraw, które wpłynęły do Kapituły, a także podpisywanie w imieniu Kapituły uchwał, wniosków, protokołów z posiedzeń i korespondencji Kapituły. Natomiast do zadań Sekretarza należy reprezentowanie Kapituły w kontaktach roboczych z Kancelarią Prezydenta i wykonywanie czynności z upoważnienia Kanclerza²².

Sprawy będące przedmiotem rozpatrzenia Kapituły wnoszone są na jej posiedzeniach, które zwołuje Kanclerz, a w razie jego nieobecności Sekretarz, stosownie do potrzeb lub na żądanie Wielkiego Mistrza, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał. Posiedzeniom przewodniczy Wielki Mistrz lub w jego zastępstwie Kanclerz, jednakże

---

¹⁹ § 2 i § 7 Statutu Kapituły Orderu Wojennego *Virtuti Militari*.

²⁰ § 8 i § 9 Statutu Kapituły Orderu Wojennego *Virtuti Militari*.

²¹ § 2 Statutu Kapituły Orderu Odrodzenia Polski.

²² § 4 Statutu Kapituły Orderu Odrodzenia Polski.

Wielki Mistrz może upoważnić Sekretarza do prowadzenia obrad Kapituły. Otwierając posiedzenie Kapituły, przewodniczący przedstawia porządek obrad, który może zostać poszerzony o sprawy zgłoszone przez obecnych członków Kapituły²³. Realizując kompetencje określone w ustawie, Kapituła podejmuje uchwały zwykłą większością głosów. W przypadku równości głosów przeważa głos przewodniczącego posiedzenia. Głosowanie odbywa się jawnie, choć na żądanie uczestniczącego w posiedzeniu członka Kapituły przewodniczący posiedzenia zarządza przeprowadzenie głosowania tajnego. Wyniki głosowania ustala przewodniczący, a w przypadku głosowania tajnego przewodniczący może wyznaczyć Sekretarza lub innego członka Kapituły. Członek Kapituły niezgadający się z treścią podjętej uchwały może zgłosić do protokołu swoje zastrzeżenia²⁴.

Kapituła Orderu Krzyża Wojskowego

Skład Kapituły Orderu Krzyża Wojskowego tworzą Kanclerz Orderu oraz pięciu członków Kapituły, których wybiera Prezydent spośród kawalerów tegoż orderu na okres pięciu lat. Na pierwszym posiedzeniu Kapituły w głosowaniu jawnym przy udziale co najmniej czterech jej członków dokonuje się oddzielnie wyboru Zastępcy Kanclerza i Sekretarza, a za wybranego uważa się kandydata, który zdobył największą liczbę głosów²⁵. Do zadań Kanclerza należy zwoływanie posiedzeń Kapituły oraz przewodniczenie jej posiedzeniom, reprezentowanie Kapituły, przedstawienie wniosków o nadanie lub pozbawienie Orderu oraz innych spraw, które wpłynęły do Kapituły lub zostały przekazane przez Kancelarię Prezydenta, podpisywanie w imieniu Kapituły uchwał, wniosków o nadanie lub pozbawienie Orderów, protokołów z posiedzeń oraz korespondencji Kapituły. Do zadań Zastępcy Kanclerza należy wykonywanie wszystkich czynności zarezerwowanych dla Kanclerza, w jego zastępstwie. Natomiast do zadań Sekretarza należy reprezentowanie Kapituły w kontaktach roboczych z Kancelarią Prezydenta oraz dokonywanie określonych czynności z upoważnienia Kanclerza²⁶.

Sprawy będące przedmiotem rozpatrzenia przez Kapitułę wnoszone są na jej posiedzeniach. Posiedzenie zwołuje Kanclerz, a w razie jego nieobecności Zastępca, stosownie do potrzeb, nie rzadziej niż raz na pół roku. Otwierając posiedzenie Kapituły, przewodniczący posiedzenia przedstawia projekt porządku obrad, który może zostać rozszerzony o sprawy zgłoszone przez uczestniczących w posiedzeniu członków

---

²³ § 3 i § 5 Statutu Kapituły Orderu Odrodzenia Polski.

²⁴ § 6 Statutu Kapituły Orderu Odrodzenia Polski.

²⁵ § 3 Statutu Kapituły Orderu Krzyża Wojskowego.

²⁶ § 6 Statutu Kapituły Orderu Krzyża Wojskowego.

Kapituły. W sprawach niecierpiących zwłoki, gdy zwołanie posiedzenia Kapituły nie jest możliwe, Kanclerz może zarządzić rozpatrzenie sprawy w trybie korespondencyjnym, określając termin zajęcia stanowiska przez członków Kapituły²⁷. Uchwały podejmowane są przez zwykłą większość głosów, natomiast w razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego posiedzenia. Głosowanie co do zasady jest jawne, lecz na żądanie uczestniczącego w posiedzeniu członka Kapituły przewodniczący posiedzenia zarządza przeprowadzenie tajnego głosowania. Wyniki głosowania ustala przewodniczący posiedzenia po podliczeniu oddanych głosów, a członek Kapituły, który nie zgadza się z treścią podjętej uchwały, może zgłosić swoje zastrzeżenia do protokołu²⁸.

Kapituła Orderu Krzyża Niepodległości

Kapituła Orderu Krzyża Niepodległości stanowi najmłodsze honorowe gremium, które uformowało się w kwietniu 2013 r. spośród pierwszych dwudziestu odznaczonych tym orderem. Składa się z Kanclerza Orderu oraz pięciu członków Kapituły, których powołuje Prezydent na pięć lat. Na pierwszym posiedzeniu Kapituły dokonuje się wyboru Zastępcy Kanclerza oraz Sekretarza. Głosowanie jest jawne, przy udziale co najmniej czterech członków Kapituły, natomiast za wybraną uważa się osobę, która zdobyła największą liczbę głosów, a w razie równości głosów przeważa głos Kanclerza. Pierwszym Kanclerzem Orderu został prof. Jerzy Józef Kruppé, Zastępcą Kanclerza Orderu, Anna Krystyna Reszuto, a Sekretarzem Andrzej Budziszewski²⁹. Do zadań Kanclerza należy zwoływanie posiedzeń Kapituły, przewodniczenie jej posiedzeniom, reprezentowanie Kapituły, przedstawianie jej wniosków o nadanie lub pozbawienie Orderu oraz innych spraw, które wpłynęły do Kapituły lub zostały przekazane przez Kancelarię Prezydenta oraz podpisywanie w imieniu Kapituły uchwał, wniosków o nadanie lub pozbawienie Orderu, protokołów z posiedzeń oraz korespondencji Kapituły. Do Zastępcy Kanclerza należy wykonywanie w zastępstwie Kanclerza wszystkich wyżej wymienionych czynności, natomiast Sekretarz reprezentuje Kapitułę w kontaktach roboczych z Kancelarią Prezydenta oraz wykonuje czynności z upoważnienia Kanclerza³⁰.

Sprawy będące przedmiotem rozpatrzenia przez Kapitułę wnoszone są na jej posiedzeniach, które zwołuje Kanclerz, a w razie jego nieobecności Zastępcą Kanclerza, stosownie do potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał. Posiedzenia odbywają

²⁷ § 2 i § 5 Statutu Kapituły Orderu Krzyża Wojskowego.

²⁸ § 8 Statutu Kapituły Orderu Krzyża Wojskowego.

²⁹ <http://www.prezydent.pl/prezydent/kompetencje/ordery-i-odznaczenia/kapituły-orderow> [4.03.2014].

³⁰ § 5 Statutu Orderu Krzyża Niepodległości.

się w siedzibie Kapituły mieszczącej się w gmachu Kancelarii Prezydenta. Posiedzeniom Kapituły przewodniczy Kanclerz lub w jego zastępstwie Zastępca Kanclerza bądź Sekretarz, upoważniony przez Kanclerza. W sprawach nie cierpiących zwłoki, gdy zwołanie posiedzenia Kapituły nie jest możliwe, Kanclerz może zarządzić rozpatrzenie sprawy w trybie korespondencyjnym, zakreślając termin do zajęcia stanowiska przez członków Kapituły³¹. Otwierając posiedzenia Kapituły przewodniczący posiedzenia przedstawia Kapitulie projekt porządku obrad, który może być rozszerzony o sprawy zgłoszone przez uczestniczących w posiedzeniu członków Kapituły. Na podstawie podjętej przez Kapitułę uchwały sporządza się wniosek o nadanie lub pozbawienie Orderu lub na wniosek Prezydenta wyraża się opinie dotyczącą nadania lub pozbawienia Orderu³².

Uwagi końcowe

Funkcjonowanie Kapituł Orderowych łączy się z wielowiekową tradycją, a powołanie do tak szacownego gremium stanowi wyraz szacunku dla uhonorowanych orderem oraz zaufania, Kapituła bowiem ma prawo inicjowania i opiniowania kolejnych wniosków o poszerzenie grona wyróżnionych orderem. Członkowie Kapituły wykonują swoje powinności społecznie, co oznacza, że nie otrzymują wynagrodzenia za sprawowanie swych funkcji. Należy więc przez to rozumieć, iż nie ma formalnych przeciwwskazań do podejmowania innych aktywności zawodowych przy jednoczesnym zasiadaniu w Kapitulie. Zgodnie z brzmieniem statutów orderowych, *de facto* w składzie Kapituł powinna stale być wybrana co najmniej połowa członków, w tym Kanclerz lub Zastępca Kanclerza bądź Sekretarz Kapituły, tak aby zachować ciągłość kolegium. W zasadzie każdy uhonorowany polskim orderem może zasiadać w Kapitulie Orderowej, oprócz cudzoziemców oraz odznaczonych Orderem Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej, dla której nie stworzono oddzielnej Kapituły.

Kancelaria Prezydenta zapewnia Kapitułom Orderowym obsługę zarówno administracyjną, jak i techniczną. Siedzibą każdej z Kapituł jest gmach Kancelarii Prezydenta, natomiast wszelkie przedsięwzięcia podejmowane przez Kapituły, związane z wydatkami z budżetu Kancelarii Prezydenta, wymagają zgody Szefa Kancelarii Prezydenta. Każda z Kapituł używa pieczęci, którą odbija się na wnioskach, uchwałach, protokołach oraz urzędowej korespondencji Kapituły kierowanej do organów państwowych oraz stempla odbijanego na pozostałej korespondencji Kapituły. Jedynie Kapituła Orderu *Virtuti Militari* nie używa stempla, natomiast korzysta

³¹ § 3 i § 4 Statutu Orderu Krzyża Niepodległości.

³² § 9 Statutu Orderu Krzyża Niepodległości.

z blankietów z wizerunkiem Krzyża Srebrnego Orderu z nadrukiem oraz z takiego samego blankietu bez adresu. Kapituły w wykonywaniu ustawowych zadań powinny współpracować z organami państwowymi, szczególnie z Instytutem Pamięci Narodowej, Centralnym Archiwum Wojskowym, Departamentem Kadr Ministerstwa Obrony Narodowej czy Departamentem Wojskowym Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.